

Gåtfullheten attraherar och irriterar

Läsarnas snittbetyg

3 betyg med 3,3 i snitt

Sätt ditt eget betyg:

Klicka på tärningen!

Nästa Föregående

Stillbild från "Annelise Frankfurt", 2013.
3 november 2013 kl 16:59 , uppdaterad: 5 november 2013 kl 08:29

FOTOGRAFI **HÄRIFRÅN TILL VERKLIGHETEN**

Martina Hoogland Ivanow

Kulturhuset Tom 19 januari 2014

Fem rum har det blivit av den stora salen "Gallerig" tre trappor upp i Kulturhuset där fotografen och numera även filmaren Martina Hoogland Ivanow får sin första riktigt stora utställning som med ett 80-tal fotografier blickar tillbaka över 15 års skapande. Tre rum är upplysta, två är mer eller mindre försänkta i mörker. I det innersta är väggarna kala, endast fondens scenografi – en mörkbetsad brädvägg, en ramp som leder upp till en utsågad fönsteröppning möter betraktaren.

Går man dit och tittar in ser man en film i fjärran – är jag frestad att skriva, fast det bara är fråga om några få meters avstånd till de flimrande rörliga bilderna. Man hör ambientmusik och en spröd, nästan viskande stämma. Den tillhör Annelise Frankfurt (1926–2007), dansare, koreograf, dockmakerska. En idag nästan bortglömd – men uppmärksammas med en utställning i Dansmuseet 2008 – elev till koreografen Birgit Åkesson med

österrikisk-judiska rötter och föremål för Martina Hoogland Ivanows regidebut. Den associativt förtätade sjaminutersloopen med dokumentära inslag förmedlar ett porträtt av en känslig och spröd person som pläderar för en romantisk syn på konsten. Ett valfrändskap?

”**Klärobskyr**” är det ord jag kommer att tänka på när jag ser såväl film som fotografier. Det betyder ljusdunkel, fast i Martina Hoogland Ivanows fall skulle ”dunkelljus” beskriva bilderna bättre. Ofta är det skuggorna – det man knappt kan urskilja – som drar blicken till sig snarare än vad som syns i ljuset. Martina Hoogland Ivanow är en fotograf som alltsedan debuten i 90-talets hipstermagasin som I-D och Dazed& Confused låtit mörkret spela en aktiv roll i sina bilder.

I serien ”Satellite” har den vittberesta fotografen sökt upp alternativa samhällen, enklaver för världsåskådningar eller förhållningssätt till naturen. Där ser vi två kvinnor, en bakifrån och en i halvprofil insmorda i lera. Ansiktena är bortvända eller döljs av hår. Lera återkommer även på fällen till en lång ålderdomligt skuren grön klänning buren av en kvinna stående på en veranda. Hennes ansikte döljs helt i skugga. Det sätter i gång fantasin – är det en amishtroende, en hutterit, en antroposof i Dornach eller bara Tant Grön på Skansen?

Mörkermanéret är suggestivt, men gör också bilderna väl slutna. Gåtfullheten är attraktiv, men blir stundtals irriterande. Om man inte ska släppa det dokumentära anslaget. Bara låta det bero och inte fästa sig så vid vad motiven kan tänkas föreställa eller var i världen de kan vara tagna. Bättre kanske att bejaka dem som partiella abstraktioner och att ta till sig den drömlika kvaliteten. Jag kommer att tänka på den franska fotografen Sarah Moon som tidigare utforskat poetiskt laddade skuggvärldar, men ibland gjort dem kvinnligt sockersöta – vilket är långtifrån fallet här.

Martina Hoogland Ivanow blir aldrig för vacker i sitt bildspråk även om vissa detaljer är helt sublima. I serien ”Speedway”, där hon följt sportens utövare och tävlingar långt uppe i norr, i Sverige, Sibirien och Mongoliet, finns en bild – tagen om kvällen förstås – där banans belysning speglar sig i några åskådares skuldror. De blänker till i dunklet som vore de gyllene uniformsepåletter. I samma serie knäböjer en gestalt, kanske en speedwayförare, på den isiga banan i vad som ser ut som en magisk ritual. Och den enda mc som syns passerar förbi som suddig siluett på ett dystert grågnistrande underlag av snö och is.

CLEMENS POELLINGER

clemens.poellinger@svd.se Fler artiklar av skribenten